

BEDRIJFSECONOMISCHE KENGETALLEN MELKVEE

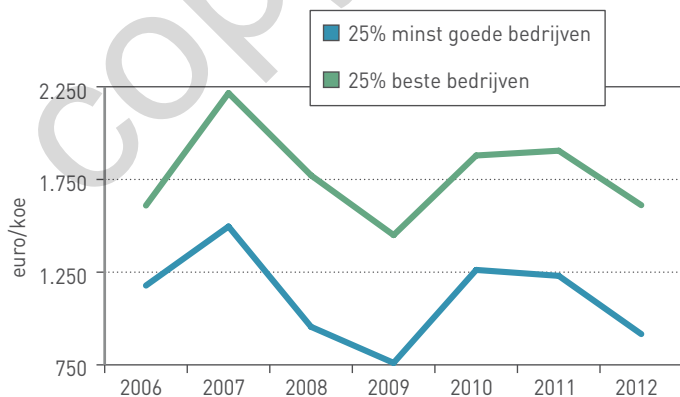
Vraag je je soms af of je met je bedrijf in de kop, in het midden of aan de staart van het peloton zit? Het ADLO-project 'Efficiënt gebruik van kengetallen melkvee' brengt de technische en economische duurzaamheid op melkveebedrijven in beeld.

– Diane Schoonhoven, landbouwconsulent Boerenbond

Zeker nu de kosten sterk gestegen zijn en de opbrengsten schommelen, is het belangrijk om een aantal bedrijfseconomische kengetallen scherp in de gaten te houden. Alleen zo kan je

een voldoende hoog inkomen overhouden en komt de continuïteit van je bedrijf niet in gevaar. Om de belangrijkste bedrijfseconomische kengetallen op te volgen, beschik je best over een bedrijfseconomische boekhouding. Het is immers niet eenvoudig om zelf alle nodige berekeningen te maken.

Uit de resultaten van Tiber, de bedrijfseconomische boekhouding van Boerenbond, blijkt dat er jaarlijks grote verschillen zijn in de rentabiliteit van bedrijven. Om een goed inzicht in deze verschillen te krijgen zijn de boekhoudingen van gespecialiseerde melkveebedrijven opgedeeld en worden enkele kengetallen vergeleken tussen de 25% bedrijven met het beste en de 25% bedrijven met het minst goede saldo per 100 l melk. De cijfers hebben betrekking op ongeveer 375 gespecialiseerde melkveebedrijven. Het gaat niet elk jaar om precies dezelfde bedrijven.

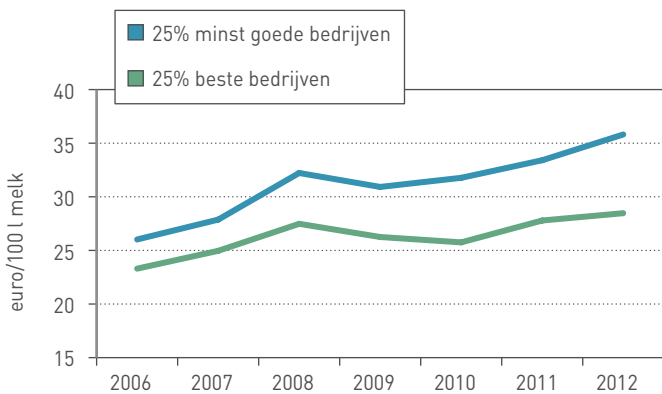

Figuur 1 Verschil in saldo per koe tussen de 25% beste en de 25% minst goede melkveebedrijven - Bron: Tiber

Evolutie in saldo

Figuur 1 geeft de evolutie van het kengetal saldo per koe weer van de 25% beste en de 25% minst goede bedrijven. Het saldo per koe bestaat enerzijds uit de melk- en vleesopbrengsten en anderzijds uit de variabele kosten zoals krachtvoer, ruwvoer,

gezondheid en vruchtbaarheid. Uit figuur 1 blijkt dat het saldo per koe in 2006 tussen de beste en de minder goede bedrijven ongeveer 430 euro per koe verschilde. In 2012 is dit verschil echter opgelopen tot bijna 700 euro! Opvallend is dat op de beste

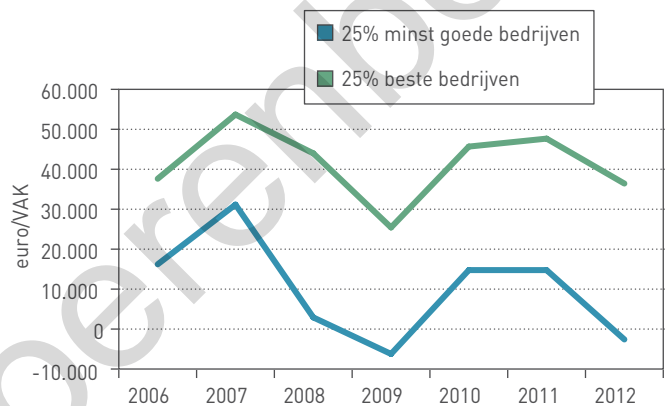
Figuur 2 Verschil in kostprijs per 100 l melk tussen de bedrijven die wat saldo per 100 l melk betreft behoren tot de 25% beste en de 25% minst goede - Bron: Tiber

bedrijven het saldo per koe in 2012 nagenoeg nog even hoog is als in 2006, ondanks dat de kosten per 100 l melk sterk gestegen zijn. In de beide groepen van bedrijven is de melkproductie per koe tussen 2006 en 2012 gestegen, ook de inkomsten per koe namen toe. Maar de kosten zijn duidelijk meer gestegen op de minst goede bedrijven dan op de beste bedrijven (figuur 2). De sterk gestegen kostprijs op de minst goede bedrijven wordt vooral veroorzaakt door het feit dat op deze bedrijven veel meer krachtvoer wordt gevoerd: zowel in 2006 als in 2012 gemiddeld ongeveer 30 kg per 100 l melk (inclusief bijproducten, omgerekend naar 88% DS). Op de beste bedrijven wordt gemiddeld

slechts ongeveer 24 kg krachtvoer per 100 l melk verstrekt! Krachtvoer en bijproducten zijn in beide groepen bedrijven per ton ongeveer even sterk in prijs gestegen. Maar aangezien de minst goede bedrijven veel meer krachtvoer verstrekken, weegt deze prijsstijging op deze bedrijven veel sterker door. Deze krachtvoergift staat in omgekeerde relatie met de hoeveelheid ruwvoermelk. In 2012 bedroeg deze op de minst goede bedrijven bijna 7500 l per ha (op basis van VEM), terwijl dit op de beste bedrijven bijna 9500 l was. De beste bedrijven produceren dus veel meer melk met eigen ruwvoer, wat een flinke besparing in krachtvoerkosten oplevert.

Verschil in arbeidsinkomen

Voor de lagere kostprijs draagt dus uiteindelijk bij tot de hogere rentabiliteit van de beste bedrijven. Figuur 3 toont dat het verschil in arbeidsinkomen (zonder toeslagrechten) per volwaardig arbeidskracht (VAK) zeer groot is tussen beide groepen

Figuur 3 Verschil in arbeidsinkomen per volwaardige arbeidskracht (VAK) tussen de bedrijven die wat saldo per 100 l melk betreft behoren tot de 25% beste en de 25% minst goede - Bron: Tiber

BELANGRIJKSTE BEDRIJFSECONOMISCHE KENGETALLEN VOOR EEN MELKVEEHOUDEUR

Onderstaande bedrijfseconomische kengetallen moet een melkveehouder elk jaar opvolgen in zijn boekhouding. Zoals gezegd geven de figuren 1, 2 en 3 de resultaten van deze kengetallen weer voor de 25% beste en de 25% minst goede deelnemers van de Tiber-boekhoudingen van Boerenbond. Omdat de verschillende boekhoudbureaus soms andere berekeningswijzen toepassen, is het niet mogelijk om per kengetal een streefcijfer weer te geven. Ook bestaan er grote verschillen tussen de jaren en starten niet alle boekhoudingen op 1 januari. Volg deze getallen dus altijd op in je eigen boekhouding.

Saldo per 100 l melk of per koe

Hoe? Opbrengsten – variabele kosten per 100 l melk of per koe.

Waarom? Het saldo is een maat voor het vakmanschap op het melkveebedrijf. Hoe hoger dit saldo, hoe beter de melkveehouder in staat blijkt te zijn om goede opbrengsten te combineren met lage kosten. In het saldo zijn de kosten voor investeringen in gebouwen en machines niet opgenomen. Deze vaste kosten hangen immers sterk af van de fase waarin de melkveehouder zich in zijn bedrijfsvoering bevindt (is het bedrijf pas overgenomen of juist niet?) en al dan niet recent uitgevoerde investeringen.

Kostprijs per 100 l melk

Hoe? Variabele + vaste kosten per 100 l melk

Waarom? Door stijgende kostenposten en opbrengsten die schommelen, is alleen nog een inkomen op het bedrijf

te realiseren als de kostprijs voldoende laag is. In de kostprijs zijn zowel variabele als vaste kosten opgenomen, omdat beide via de opbrengsten moeten worden terugverdiend. De kost voor eigen arbeid wordt hierin niet meegenomen.

Arbeidsinkomen per volwaardige arbeidskracht (VAK)

Hoe? Totaal opbrengsten – totaal kosten (zowel vaste als variabele) per VAK

Waarom? Met het arbeidsinkomen moet de eigen arbeid die op het bedrijf werd gepresteerd worden vergoed. Dit arbeidsinkomen moet minstens even hoog zijn als een inkomen dat buiten het bedrijf kan worden verdiend.

bedrijven en dat dit verschil de laatste jaren sterk is toegenomen. Waar de beste bedrijven toch steeds een volwaardig inkomen per VAK met hun melkkoeien hebben kunnen realiseren, is de eigen arbeid in de groep minst goede bedrijven de laatste jaren niet meer fatsoenlijk vergoed geweest. In sommige jaren was het arbeidsinkomen uit melkvee zelfs negatief. Het verschil in arbeidsinkomen tussen de beste en de minst goede bedrijven wordt, naast de sterker gestegen kostprijs, mede bepaald doordat per VAK steeds meer koeien en liters

.....
Wie zijn bedrijfseconomische kengetallen kent, kan aan de zwakke plekken van zijn bedrijfsvoering werken.
.....

Uit de resultaten van Tiber, de bedrijfseconomische boekhouding van Boerenbond, blijkt dat er jaarlijks grote verschillen zijn in de rentabiliteit van bedrijven.

melk worden gemolken. Waar in 2006 nog ongeveer 270.000 l/VAK werd gemolken, is dat in 2012 gestegen naar ongeveer 370.000 l/VAK, zowel bij de beste als bij de minst goede bedrijven. Maar aangezien de minst goede bedrijven voor elke extra gemolken liter melk minder overhouden dan de beste bedrijven, wordt het verschil in arbeidsinkomen tussen beide groepen steeds groter. Door een goede opvolging van je bedrijfseconomische kengetallen kun je echter aan zwakke plekken in je bedrijfsvoering werken. Hiermee verbetert de rendabiliteit en daarmee ook de continuïteit. ■

Dit is het tweede artikel in een reeks van 5 over het ADLO-demonstratieproject 'Efficiënt gebruik van kengetallen melkvee voor de optimalisatie van de bedrijfsvoering'. De projectpartners zijn Inagro, Boerenbond, ILVO-Dier, Hooibeekhoeve en Wim Govaerts & co.